

Z ŻYCIA ARCHIWÓW, BIBLIOTEK I MUZEÓW

KS. BOLESŁAW KUMOR

Archiwa, Biblioteki
i Muzea Kościelne. Tom 5.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA ARCHIWÓW, BIBLIOTEK I MUZEÓW KOŚCIELNYCH ZA ROK 1961

Niniejsze sprawozdanie obejmuje czasokres od 1 I 1961 do 31 XII 1961 r.

Ze zmian personalnych należy odnotować, że z dn. 1 X 1961 funkcje sekretarza Ośrodka zaczęła pełnić S. Elżbieta Łukasiewicz OSU w miejsce mgr H. Grabowskiej, która przeszła na etatową pracę w szkolnictwie. Kierownictwo Ośrodka ABMK składa niniejszym P. Mgr Grabowskiej serdeczne podziękowanie za kilkuletnią pracę w Ośrodku.

1. KURSY SZKOLENIOWE

W roku sprawozdawczym w dniach od 3 do 8 lipca Ośrodek ABMK zorganizował kurs dla pracowników w archiwach kościelnych. Zgodnie z programem kurs obejmował 6 dni roboczych, 31 godzin wykładów z 22 różnych zagadnień problematyki archiwalnej.

Celem omawianego kursu było dalsze zapoznanie pracowników archiwów kościelnych z teorią i praktyką pracy archiwalnej. Prawie jedna trzecia tematów wygłoszonych na kursie nie była objęta ramami programu pierwszego kursu archiwalnego, przeprowadzonego w r. 1956. O potrzebie takiego kursu świadczy najlepiej największa z dotychczasowych kursów liczba jego uczestników — 106, z czego 26 osób reprezentowało archidiecezje i diecezje Polski, 37 osób prowincje zakonne męskie, 37 osób prowincje zakonne żeńskie i 5 osób inne archiwa.

Wykładowcy, tak duchowni jak i świeccy pracownicy nauki w liczbie 12 osób, pochodzili głównie z trzech środowisk uniwersyteckich: z Warszawy, Krakowa i Lublina.

Szczegółowe sprawozdanie z kursu ukazało się w 3 tomie naszego czasopisma.

2. AKCJA WYDAWNICZA

W roku sprawozdawczym organ Ośrodka — *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne* osiągnął po raz pierwszy normalną ilość zeszytów tj. 4 w dwóch tomach o łącznej ilości 800 stron.

Do ważniejszych pozycji umieszczonych w tomie 2 należą dwie prace o charakterze metodycznym, drukowane jako odbitki, mianowicie *Projekt statutu i regulaminu biblioteki diecezjalnej (seminaryjskiej)* autorstwa ks. bpa W. Wójcika i *Projekt statutu i regulaminu muzeum diecezjalnego* pióra ks. Wł. Smolenia. Nadto na specjalne podkreślenie zasługują: *Inwentarz Archiwum prowincji krakowskiej zakonu OO. Kapucynów* O. Kornela Gadacza

(tom 2), *Katalog Archiwum prowincji OO. Bernardynów w Krakowie* O. H. Wyczawskiego (część 1 — tom 3) oraz wydane przez ks. H. Rybusa *Regesty wybranych zapisek z akt działalności arcybiskupów gnieźnieńskich* (tom 3).

Całkowite wyczerpanie nakładu czasopisma świadczy o dobrym przyjęciu *Archiwów* przez rynek odbiorców.

3. MIKROFILMOWANIE ZBIORÓW KOŚCIELNYCH

A. W kontynuacji mikrofilmowania zbiorów bibliotecznych w związku z ich inwentaryzacją w roku sprawozdawczym mikrofilmowano „incipity“ i „explicity“ w następujących zbiorach:

1.	Biblioteka OO. Cystersów	w Mogile	1456 str.
2.	„ Kanoników Reg. Lat.	w Krakowie	180 „
3.	„ OO. Reformatów	w Krakowie	229 „
4.	„ OO. Paulinów	w Krakowie	265 „
5.	„ OO. Pijarów	w Krakowie	450 „
6.	„ Kapitulna	w Przemyślu	72 „

R a z e m : 2652 str.

Równocześnie Ośrodek prowadził wydatniejszą niż dotychczas akcję mikrofilmowania kościelnych zbiorów archiwalnych, z których na pierwszy plan wysunęło dawne wizytacje kościołów.

W roku sprawozdawczym zmikrofilmowano:

1.	Archiwum Kurii Metropolit.	w Krakowie	1210 str.
2.	„ Diecezjalne	w Przemyślu	13566 „
3.	„ Diecezjalne	w Kielcach	4887 „
4.	„ Diecezji Warmińskiej	w Olsztynie	4649 „
5.	„ Kolegiaty	w Kruszwicy	1370 „
6.	„ Państwowe	w Poznaniu	1130 „

R a z e m : 26812 str.

Łącznie zmikrofilmowano: 29470 str.

B. W roku bieżącym sporządzono inwentarz:

1. Zakupionych w ub. roku sprawozdawczym w Bibliotece Narodowej w Warszawie mikrofilmów, zawierających już to materiały historyczne z dawniejszych kościelnych zbiorów archiwalnych, już to odnoszących się do historii Kościoła w Polsce.
2. Mikrofilmów sporządzonych przez Ośrodek ABMK w r. 1960 i 1961.
3. Specjalny inwentarz szczegółowy opracowano dla „Procesów informacyjnych biskupów polskich od końca XVI do połowy XIX w.“ ze zbiorów Bibliotheca Apostolica Vaticana. (Processus Consistoriales, Processus Datariae). Mikrofilmy tych archiwaliów zostały nabyte przez Ośrodek ABMK w ub. roku sprawozdawczym.

4. PRACE BIBLIOGRAFICZNE I USŁUGOWE

Rozpoczęta jeszcze w ub. roku sprawozdawczym praca nad przygotowaniem „Wyboru zagranicznych bibliografii archiwalnych za lata 1950—1960“ została ukończona. „Wybór“ będzie wydrukowany na łamach organu Ośrodka.

Ośrodek pośredniczył w zakupie druków bibliotecznych, bibliograficznych i wydawnictw Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych; odpowiedziano też na kilkadziesiąt kwerend krajowych i zagranicznych (Argentyna, Jugosławia, Kanada, USA, ZSRR).

Udzielono pomocy fachowej przy zorganizowaniu kursu bibliotekarzy klasztornych warszawskiej prowincji OO. Kapucynów. W związku z akcją inwentaryzacji i mikrofilmowania zbiorów kościelnych odbyto 40 wyjazdów służbowych (Przemyśl, Kraków, Kielce, Warszawa, Łódź, Olsztyn, Pelplin, Gniezno, Tarnów).

KS. STANISŁAW LIBROWSKI

REJESTRACJA ARCHIWALIÓW I STARYCH DRUKÓW NA TERENIE DIECEZJI WŁOCŁAWSKIEJ W LATACH 1960—1962

I. SPRAWOZDANIE Z REJESTRACJI DOKONANEJ W ROKU 1960 *

1. CEL REJESTRACJI

Powszechnie wiadomo, że nasze kościoły parafialne, nie mówiąc już o kolegiackich i klasztornych, posiadały od wieków własne archiwa a nie- rzadko też biblioteki.

Archiwa parafialne były początkowo tylko archiwami odbiorcy i składały się wyłącznie z dokumentów otrzymywanych (przez kościoły i inne instytucje na terenie parafii) z kancelarii panujących, papieży, biskupów, konsystorz, kapituł i osób prywatnych. Gdy ilość tych akt wzrosła, zaczęto sporządzać ich kopiarze. Od w. XV pojawiają się już w archiwach parafialnych inwentarze kościelne, rachunki, kroniki, spisy fundatorów i proboszczów, wykazy uposażeń parafii. Nowy typ ksiąg wprowadził do kancelarii parafialnej w r. 1563 Sobór Trydencki, nakazujący proboszczom prowadzenie ksiąg metrykalnych. Od tej pory w archiwach parafialnych zaczynają przeważać akta powstałe we własnych kancelariach, archiwa te stają się coraz bardziej archiwami wystawcy.

Archiwa parafialne należą jednocześnie do najbardziej zniszczonych spośród wszystkich archiwów kościelnych. Pomijając już dokumenty, akta ich (rękopisy archiwalne: księgi i fascykuły) nie przetrwały do naszych

* Referat wygłoszony na posiedzeniu Towarzystwa Naukowego KUL (Instytut Geografii Historycznej Kościoła w Polsce) w dniu 24 maja 1962 roku.